

► 400–500 mm
polttoväli riit-
tää usein jopa
urosleijonien
kuvaamiseen.

MAHTAVAT SAFARI- KUVAT

Søren Koch ja Morten Hilmer

Kuvasafarilla syntyy kasapäin loistokuvia, ja kameroiden uusilla ominaisuuksilla VANGITSET VILLIELÄIMET HELPOSTI. Tässä ratkaisevat vinkit.

Savannin aamu juuri ennen auringonnousua on kuin sadusta. On aivan hiljaista. Sitten horisontti alkaa hohtaa; suuri, punainen tulipallo ilmestyy näkyviin ja maisema kylpee pehmeässä, kauniissa valossa. Vain puolesta tunnissa on jo aivan kirkasta, ja vielä äsken pimeä ja kuollut savanni suorastaan vilisee kuvauskohteita.

Minne ikinä menetkin, tulee vastaan mielenkiintoisia kohteita: gnu-antilooppeja, lei-

jonja, norsuja, sarvikuonoja, apinoita ja kirahveja. Savanni on luontokuvaajan mekka, ja vain valoisan tunnit, akku ja muistikortti asettavat rajat kuvien määrälle.

Kameraa on säädettävä nopeasti

Safarin haasteet alkavat jo autosta, jossa kuvausmatkalle lähdetään. Parhaista kuvauspaikoista aletaan piankin kamppailla. Auton katto voidaan usein avata ja kuvata seisaaltaan, mutta kuvista tulee paljon parempia, kun kuvataan niin alhaalta eläinten tasalta kuin suinkin mahdollista. Se käy parhaiten veivaamalla ikkunat alas ja tukemalla teleobjektiivillä ikkunan aukon, mutta au-

tossa on syytä sopia kuvauspaikoista niin, että kaikki pääsevät vuorolleen kuvaamaan näiltä parhailta ikkunapaikoilta.

Parasta on käyttää kahta kamerarunkoa, ja hankkia siis toinen vaikka lainaksi, ellei itse omista kahta. Tällä tavoin on käsiillä kaksi kameraa, joista toisessa on pitkä esim. 500 mm tele ja toisessa joko telezoom tai laajakulma maisemia varten.

Suunnilleen 100–400 mm telezoom pääsee kuvaussafarilla todella oikeuksiinsa. Tyypillinen esimerkki ovat gnu-antiloopit, joita voidaan näin ensin kuvata elinympäristössään ja zoomata sitten seuraavassa hetkessä yksittäiseen gnu-antilooppiin.

Vaikka mielenkiintoisia eläimiä ja muita kohteita on kasapäin, ei hyvistä kuvista ole takeita, ellei kuvaustekniikka ole kunnossa. Valo vaihtelee, valkotasapaino heittelee ja tapahtumat kehittyvät nopeasti. Asetuksia on vaihdettava hetkessä. Tästä ja paljosta muusta annamme vinkkejä seuraavassa. Valmistaudu loistaviin safarikuviin! ■

Lisävarusteita

GPS

Gps:n avulla paikkatieto savannilla siirtyy helposti muistikortille. Kotiin tultua onkin muuten lähes mahdotonta muistaa tarkkoja sijainteja. Saat eksoottisiin tarinoihisi kokonaan uuden ulottuvuuden, kun voit näyttää kartalta tarkalleen, missä kuvat otettiin. Jobo PhotoGPS maksaa 94 euroa.

KAMERAN TUKI

Autossa ei voida käyttää jalustaa, mutta sieltä suurin osa kuvista kuitenkin otetaan. Tarkoitusta varten on olemassa täytettyjä erikoislaukkuja, joista saa hyvän tuen niin ajoneuvon ikkunasta kuin katoltakin kuvattaessa. Oma valintamme on Stealth Gear Double Bean Bag, joka maksaa 48 euroa.

TELEJATKE

Telejatke kiinnitetään kameran ja objektiivin väliin. Se pidentää käytössä olevan objektiivin polttovälin mallista riippuen 1,4- tai kaksinkertaiseksi. On kuitenkin pantava merkille, että objektiivin valovoima putoaa samalla 1–2 aukon verran.

Monien uusimpien kameroiden valikoista voidaan tehdä tarkennuksen hienosäätö. Telejatketta käytettäessä on varmistuttava siitä, että kamera on hienosäädetty sekä telejatkeen kanssa että ilman sitä.

F4-objektiivin valovoima putoaa 2 x telejatkeen kanssa F8:aan. Sillä on merkitystä, sillä silloin vain kalliimpien kameroiden automaattitarkennus toimii.

Telejatkeen vähentäessä valovoimaa pidentyy valotusaika vastaavasti. Pidä mielessä, että myös automaattitarkennus toimii hitaammin.

Täällä syntyy safarikuvia

MASAI MARA Keniassa on loistava paikka. Täällä näkee muutamassa päivässä norsuja, leijonia, gnu-antiloopeja gepardeja ja jopa leopardia.

OKAVANGO SUISTO JA MOREMI Botswanaassa on safarien Rolls Royce. Seutu on uskomattoman kaunis, ja turisteja on vähemmän kuin esim. Keniassa.

KRUGERIN KANSALLISPUISTO on Etelä-Afrikan tunnetuin kansallispuisto, jossa on paljon eläimiä. Sen joissakin osissa on sallittua ajaa autolla.

KORKEASAAREN ELÄINTARHASSA on jossain määrin luonnolliseksi rakennetussa ympäristössä eläimiä, joita voi nähdä safarillakin.

Sommittelu

5 VINKKIÄ

Kun gnut muuttavat savannin pölyä ja pakokauhua huokuvaksi hornankattilaksi, syntyy loistavia, dramaattisia kuvia. Onnistunut sommitelma syntyy parhaiten paikalta, joka on antilooppien juoksuunsa nähden sivulla.

- 1 AFRIKASSA** on auringon matalalta paistavaa pehmeää, lämmintä ilta- ja aamuvaloa vain lyhyen hetken verran. Hyödynnä pehmeä valo ja suunnittele kuvausmatka niin, että olet paikalla parhaaseen aikaan. Etsi aiheet jo hämärässä ja ole sitten valmiina.
- 2 TUTKI VALOA** ja arvioi, sopiiko kohde kuvattavaksi vastavaloon. Tässä keltainen pöly luo kuvaan hienosti draamaa ja tunnelmaa. Valo tulee vinosti edestä ja korostaa pölyä ja keltaista väriä, joka toimii hyvin tummien gnu-antilooppien vastapainona.
- 3 KÄYTÄ LINJOJA** viemään katse kuvan tärkeisiin yksityiskohtiin. Kuvassamme on halkaisija, joka kulkee oikealta keskeltä alas rinnettä myöten erottaen etualan liikkeessä olevasta gnulaumasta. Juokseva gnu muodostaa linjaa takaisin lauman muihin eläimiin. Kuvassa olevat halkaisijat tekevät sen lukemisen helpommaksi katsojalle.
- 4 KOHTEET KANNATTAA SIOJTTAA** kultaisen leikkauksen tienoille. Se tekee kuvasta tasapainoisen. Tässä tärkeitä kohteita ovat hyp-päävä gnu sekä muut juoksevat eläimet. Käytä kultaisen leikkauksen pisteitä, mutta muista, että ne ovat apuväline, eivät sääntö.

Kuva ja sen tekniikka

Automaattivalotus tekisi auringonnoususta liian kirkkaan. Koska sitä ei haluttu, säädettiin kuvan valotus käsin. ISO 320 herkkyys, aukko F9 ja 1/400 s valotusaika vetää gnu-antilooppien varjokuvat täysin mustiksi.

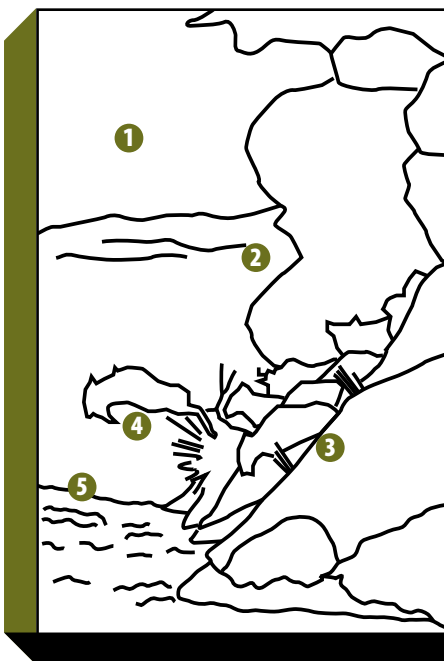
Tarkennus lukittiin yhden antiloopin päähän AF-ON-painikkeen avulla, minkä jälkeen kuva sommiteltiin uudelleen niin, että eläimet sijoittuvat kuvan alakolmannekselle.

Automaattinen valkotasapaino olisi ollut tähän kuvaan aivan liian kylmäsävyinen. Siksi se asetettiin käsin 6000 kelviniin. Raw-muuntimen Tint-säätö asetettiin arvoon +30 vahvistamaan punaisen sävyjä.

Pitkä 600 mm teleobjektiivi teki auringosta jättiläisen. Se puristi myös perspektiivin kasaan niin, että aurinko ja antiloopit vaikuttavat olevan lähellä toisiaan.

◀ *Pedot metsästävät öisin. Siksi auringonnousu kutsuu muut eläimet esiin.*

5 NORMAALISTI OLISI kuvassa oltava tilaa siellä, mihin liike suuntautuu. Se luo rauhan tuntua. Rikoimme tätä sääntöä tietoisesti, koska tilan puute ei niinsanotusti jätä tilaa hengittää ja tekee näin kuvasta yhä dramaattisemman.

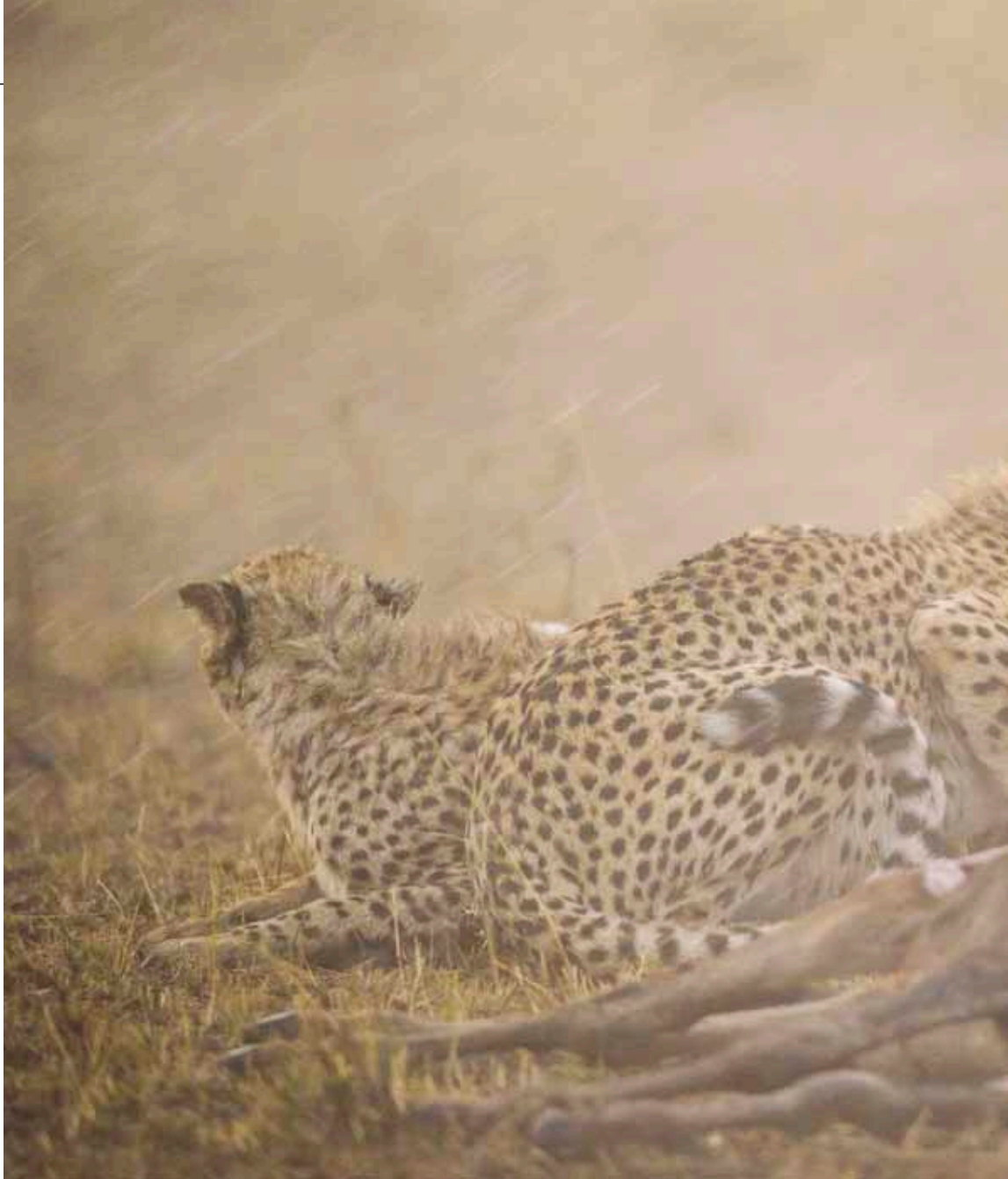
▶ Aukon F8 terävyysalue on riittävän suuri pitämään kaikki kuvan tärkeät osat terävinä.

Kuva ja sen tekniikka

- Valotusajaksi säädettiin käsin 1/320 sekunti pitkän teleobjektiivin riittävän va- kauden varmistamiseksi ja sadepisaroiden liikkeen vangitsemiseksi.
- Valo oli myrskyssä heikkoa, joten kuva otettiin täydellä F4 aukolla. Valotusta säädettiin ISO-säädöllä, kunnes kuvan vaaleimmat sävyt olivat histogrammin oikeassa laidassa.
- Voimakas sade häytti auto- maattitarkennuksen toiminta- ta, joten kuva tarkennettiin käsin. Käsitarkennuksessa ei ole sitä riskiä, että tarkennus vaihtuu yhtäkkiä taustaan.
- Kamera saatiin kovassa tuu- llessa vakaaksi painamalla sitä ikkuna-aukon alareunaan. Ku- vanvakain tasoitteli jäljelle jää- vät pikku tärhdykset.

➤ *Tarkoituksena oli ku- vata saaliin vieressä suu- veressä kyyristelevä ge- pardi, jota sade piiskaa.*

Nopeita säätöjä käyttäjän asetuksilla

Valokuvaussafarilla tulee vastaan kohteita, jotka vaativat aivan erilaiset säädöt, jotta kuva onnistuu. Kun tärkeimmät säädöt tallennetaan kameran muistiin, voidaan vaihdella nopeasti esim. valotusohjelmaa, herkkyyttä sekä tarkennus- ja valonmittaustapaa kulloisenkin kohteen mukaan. Ensin tehdään halutut säädöt ja tallennetaan ne valikon kautta. Sitten halutut käyttäjän asetukset valitaan säätökiekolla tai valikosta.

CANON

Paina Menu ja valitse neljäs välilehti. Valitse neljäs ali- valikko ja siitä Rekisteröi käyttäjän asetukset (C1-C3), paina Set, ja valitse Rekisteröi käytt. asetukset. Valitse, tallennatko asetukset kohtaan C1, C2 vai C3. Paina Set.

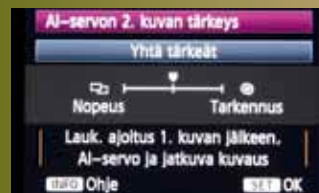
NIKON

Paina Menu ja valitse kolmas välilehti. Valitse ylin kohta Kuvavaiikon muistipaikka. Paina OK. Valitse A, B, C tai D ja paina OK. Voit nimetä valitun painamalla oikean- puoleista nuolinäppäintä. Paina OK ja sitten Menu.

Jatkuva tarkennus

Oikeat automaattitarkennuksen asetukset ovat kiihkeässä leijonajahdissa välttämättömät. Monissa kameroissa voidaan valita, pyrkiikö automaattitarkennus mahdollisimman suureen nopeuteen vai ko mahdollisimman tarkkaan tarkennukseen. Nopeissa tilanteissa voi kannattaa antaa kameras pyrkii nopeuteen ja tallentaa näin koko saalistukseen liittyvä kuvasarja ja juuri se sekunnin murto-osa, kun saalis kaatuu. Kuvista tulee hyvin harvoin epätarkkoja, vaikka tarkimpaan tarkennukseen ei pyritä. Toiminto löytyy monien kameroiden valikosta kohdasta, jossa automaattitarkennusta säädetään.

Sekä sarjan ensimmäisen että seuraavien otosten tarkennus voidaan säätää.

SEURANTAHERKKYYS

Automaattitarkennus voidaan seurannan herkkyydestä saada odottamaan hetki, ennen kuin se alkaa tarkentaa, jos kohde häviää hetkeksi. Näin esimerkiksi metsästävän leijonan ja kuvaajan väliin ilmestyvä pensas ei sotke tarkennusta. Jos Seurannan herkkyyden on nopealla, kamera tarkentaa pensaaseen, ja leijona jää epätarkaksi tullessaan uudelleen esiin. Se säädetään valikon automaattitarkennuskohdasta.

OLYMPUS

Olympukseen voi tallentaa neljä asetusta. Paina Menu, valitse ensimmäinen välilehti nimeltä Kuvausvalikko 1. Valitse nuolinäppäimillä Nollaus/o.nollaus, paina OK, valitse Myset1. Paina OK, valitse Kyllä, paina taas OK.

PENTAX

Valitse ohjelmakiekolta USER. Paina Menu, valitse ensimmäisen valikon viides kohta. Valitse Tallenna USER-tila. Paina OK. Valitse Tallenna asetukset, paina OK ja valitse USER1. Valitse 1. valikkokohta ja USER1.

SONY

Aseta ohjelmavalitsin MR. Paina Menu, valitse ensimmäisen välilehden kolmas kohta. Valitse Muisti. Valitse joku kolmesta muistipaikasta. Paina FN-nappia, valitse Toiston muisti ja valitse muistipaikka.

Hallitse

VALOTUS

Vaikeissa kohteissa, esimerkiksi vastavaloissa tai taustan nopeasti vaihdellessa kannattaa säätää valotus käsin. Valitse haluamasi aukko ja valotusaika ja säädä sitten herkkyyttä niin, että valotusmittari on kesellä eli 0,0. Myös valotuksen kuvaajan käyttämistä kannattaa harjoitella. Erityisesti jos kuvassa esiintyy hyvin kirkkaita alueita – esim. pilviä tai eläinten valkoisia hampaita – kannattaa säätää kameran valotuksen korjausta, kunnes nämä valkoiset kohdat ovat histogrammin oikeassa laidassa. Muista tallentaa kuvat raakamuodossa. Koska vaaleimmissa sävyissä on eniten yksityiskohtia, kohinaa syntyy vähemmän, kun ensin ylivalotetaan hiukan ja sitten tummennetaan taas raakamuuntimessa. Valotuksen korjaus voi olla pysyvästi +0,3.

Tärkeä huomio

Valkotasapaino on tärkeä, varsinkin jos kuvataan jpg:tä, jolloin sitä ei voida muuttaa menettämättä tietoa. Siksi valotasapaino on tässä tapauksessa parasta säätää käsin.

AUTOM. VALKOTASAPAINO

Kamera on valinnut liian kylmän väriämpötilan, joten kuva sinertää liikaa.

VALKOTASAPAINO KÄSIN

Lämpimät sävyt saadaan esiin valitsemalla käsin 6000 kelvinin väriämpötila.

Kuva ja sen tekniikka

- Panorointi vaatii puolipitkiä valotusaikoja, jotta tausta jää epäteräväksi. Tähän sopi parhaiten 1/60 sekunti, mutta hitaat kohteet voivat vaatia jopa 1/2 sekuntia.
- Valotusaika ratkaisee panoroitaessa. Käytimme käsiasäätöä, asetimme aukoksi F7,1 ja Auto ISO sai huolehtia oikeasta valotuksesta. Herkkyydeksi tuli ISO 640.
- Kuvanvakain oli käytössä, mutta objektiivista valittiin toiminto, joka vakaa vain pystysuuntaista tärinää. Taustan epäterävyydestä tuli tällä tavoin parempi.
- Kamera säädettiin ottamaan vain neljä kuvaa sekunnissa. Kohdetta olisi ollut liian vaikeata seurata kymmenen kuvan sekuntinopeudella, koska peili olisi hyppinyt liikaa ja haitannut näkyvyyttä.

► *Gnu juoksi lähellä autoa, ja sen seuraaminen kameralla loi kuvan vahvan liikkeen vaikutelman.*

▲ Syvyyksivaihtelma luotiin pienellä aukolla ja ruohikkoa käyttäen.

► Tummia kuvia ylivalotettiin korjaamalla valotusta +0,3 aukon verran.

►► Värikylläisyys saatiin aikaan käyttämällä 6500 kelvinin väriämpötilaa pilvisellä säällä.

Asiantuntijan **5 PARASTA** omaa vinkkiä

Søren Koch, luontokuvaaja

OTA KANNETTAVA tai taulutietokone mukaan matkalle ja varmuuskopioi kaikki kuvat – joka ainoa ilta. Käytä niin pientä varmuuskopiolevyketä, että voit pitää sitä aina mukana.

PIDÄ PUHDISTUSSARJA MUKANA sekä objektiiveja että kuvakennoa varten. Kenno likaantuu ennemmin tai myöhemmin, joten ellet ole vielä oppinut sitä, nyt on korkea aika oppia.

PIDÄ VARA-AKKUJA ja muistikortteja mukana. Ei ole turhauttavampaa asiaa kuin niiden loppuminen kesken kaiken. Tarvikeakkuja saa alkuperäisiin verrattuna puoleen hintaan.

SÄÄSTÄ PAUKKUJA keskipäivän aikoihin, sillä valo on silloin todella kovaa. Asiat tapahtuvat aikaisin aamulla ja myöhään iltapäivällä. Voit myös yrittää käyttää täytesalamaa.

SÄILYTÄ KAMERA, kaksi tärkeintä objektiivia, laturi, kortinlukija, tietokone, akut ja muistikortit käsimatkatavaroissa. Näin menetellen voit kuvata silloinkin, jos matkatavarat eivät tule lainkaan perille.